

ROVANIEMEN ELINKEINO-OHJELMA

2014-2016

Kaupunginhallitus 11.8.2014

SISÄLLYSLUETTELO

1 Rovaniemen elinkeino-ohjelman lähtökohdat.....	3
1.1 Rovaniemen kaupunkistrategia	3
1.2 Suomen kannalta tärkeitä megatrendejä	3
1.3 Kaupungin elinkeinojen nykytila	4
1.3.1 Väestö	5
1.3.2 Työpaikat ja työllisyys	6
1.3.3 Elinkeinorakenne	7
2 Kilpailukykytekijät	8
2.1 Maankäyttö ja toimintaympäristö.....	9
2.2 Osaaminen ja yhteistyö.....	11
2.3 Kasvu ja kansainvälinen kilpailukyky.....	14
2.4 Markkinointi, myynti ja imago	16
3 Elinkeinoelämä kehityksen mittarit.....	19
4 Elinkeino-ohjelman hyväksyminen, toimeenpano ja toteutuksen seuranta	19
LIITTEET	20
Liite 1. Kilpailukykytekijöiden SWOT-analyysit	20
Liite 2. Valmistelutyö.....	22
Liite 3. Toimialaluokitukset	24

1 ROVANIEMEN ELINKEINO-OHJELMAN LÄHTÖKOHDAT

1.1 Rovaniemen kaupunkistrategia

Rovaniemen kaupunginvaltuusto hyväksyi Rovaniemen kaupunkistrategian 19.5.2014. Strategian mukaan Rovaniemi on vuonna 2030 kasvava arktisen osaamisen kaupunki, jossa hyvä elämä perustuu yhdessä tehtävään sujuvaan arkeen puhtaassa luontoympäristössä. Kaupungin visio on:

Arktisuudesta ammentaen – hyvää elämää edistäen

Strategian painotukset ovat:

1. Alueen elinvoimaisuus
2. Yritysten kilpailukyky
3. Asukkaiden hyvinvointi
4. Viihtyisä elinympäristö

Rovaniemen elinkeino-ohjelma toteuttaa osaltaan Rovaniemen kaupunkistrategiaa.

Elinkeino-ohjelmaa täydentää *Rovaniemen matkailun kehittämisohjelma vuosille 2012 – 2016*, sekä *Rovaniemen maaseudun kehittämisohjelma 2013 – 2020* (hyväksytty kaupunginhallituksessa 3.2.2014) sekä Rovaniemen kansainvälistymisohjelma (kaupunginhallituksessa 23.6.2014). Näiden ohjelmien toimenpiteitä ei ole pääsääntöisesti elinkeino-ohjelmassa toistettu.

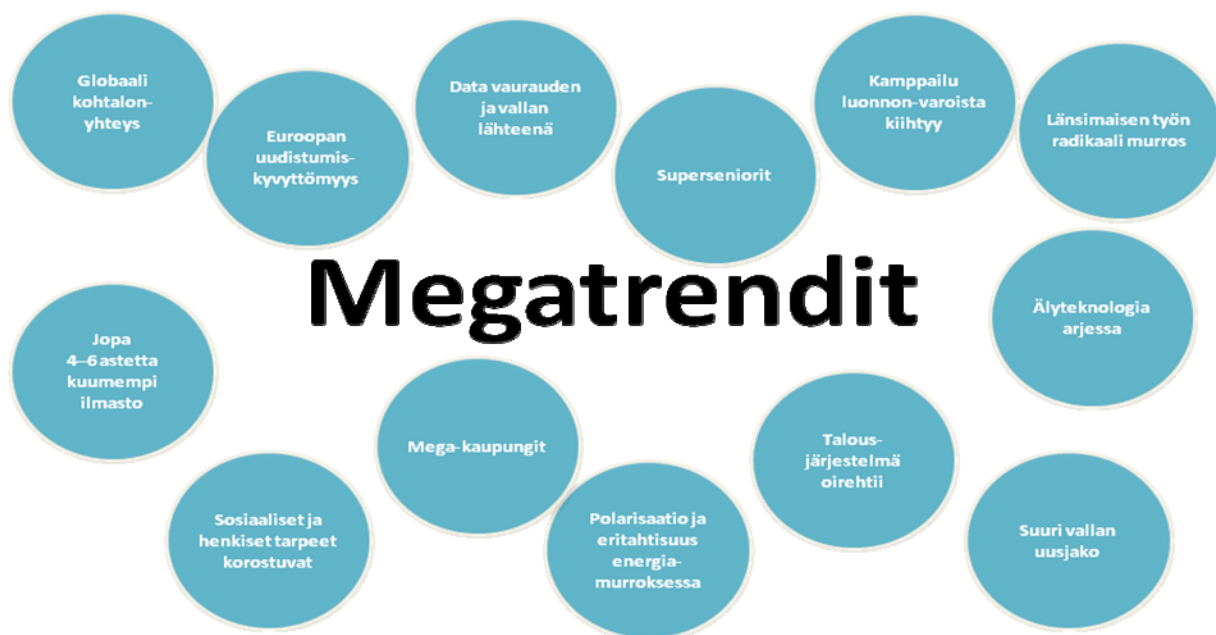
1.2 Suomen kannalta tärkeitä megatrendejä

Sitra on julkistanut syyskuussa 2013 trendilistan, jossa on kuvattu Suomen kannalta kiinnostavimpia megatrendejä. Nämä megatrendit vaikuttavat siihen millaiseksi tulevaisuus muotoutuu. Sitra päivittää trendilistan vuosittain <http://www.sitra.fi/>.

Kaikki Sitra listaamat megatrendit koskevat luonnollisesti Lappia ja Rovaniemeä. Trendilistalla erityisesti seuraavat megatrendit vaikuttavat Rovaniemen elinkeinoelämän kehitykseen.

- Globalisaatio on edennyt vaiheeseen, jossa koko ihmiskunta muodostaa toisistaan riippuvaisen yhteisön. Kohtaamme ympäri maailmaa haasteita, jotka eivät noudattele valtion rajoja tai kielimuureja.
- Tieto on resurssi, joka ei koskaan lopu. Sanotaan, että tiedosta ja datasta tulee sitä arvokkaampaa, mitä enemmän sitä käytetään. Avoimen datan avulla voidaan tukea oppimista, päätöksenteon prosesseja ja muiden resurssien älykästä käyttöä. Digitaalinen tiedon jakaminen mahdollistaa datan kehittämisen ja hyödyntämisen. Mitä enemmän dataa avataan maksutta, sitä enemmän mahdollisuuksia sen hyödyntämiseksi voi olla yhteisöille, yrityksille ja koko yhteiskunnalle.
- Haasteena ikääntyvissä yhteiskunnissa on se, miten ihmisten pidentyvää terveyttä, toiminta- ja suorituskykyä sekä vahvaa osaamisen potentiaalia pidetään yllä. Vanhemmalla väestöllä on myös runsaasti aikaa, varallisuutta, osaamista, taitoja ja viisautta, jotka voivat tavalla tai toisella hyödyttää myös koko yhteiskuntaa.

- Sensorit, mittauslaitteet ja genomitieto tekevät tuloaan terveyteen lähes samalla varmuudella kuin kännykät aikoinaan viestintään. Terveydenhuollossa tulisikin kuumeisesti pohtia, mitä ihmiset itse keräämillään terveys- ja hyvinvointitiedollaan tekevät ja miten se ohjaa heidän käyttäytymistään.
- Toisen maailmansodan jälkeen vallinneet valtasuhteet ovat murroksessa. Pähkinänkuoressa voidaan puhua vallan siirtymästä lännestä itään, instituutioilta yksilöille ja hierarkioilta vertaisille. Aasiasta on tullut talouskasvun, energiariittävyyden ja kestäväen kehityksen tulevaisuuden päänäyttämö. Kiinasta on tulossa maailman suurin talous vuonna 2016. Uuden valtavan keskiluokan nousu tulee olemaan merkittävämpiä maailmantalouden moottoreita.

Kuva 1: Sitran megatrendit vuonna 2013.

Lapille erityisen merkittävä megatrendi on arktisten alueiden taloudellisen ja poliittisen merkityksen valtava kasvu. Käynnissä oleva muutos vahvistaa Suomen painoarvoa sekä globaalisti että kansallisesti. Erityisesti kaksi maailmanluokan tekijää tulee vaikuttamaan Suomen tulevaisuuteen. Suuret kaasu- ja öljyesiintymät sekä kaivostoiminta arktisilla ja pohjoisilla alueilla luovat mittavia mahdollisuuksia koko Suomen elinkeinoelämälle. Toiseksi Jäämeren sulaminen avaa mahdollisesti uusia logistisia reittejä. Toteutuessaan nämä reitit mahdollistavat maailmanlaajuisten kuljetusreittien synnyn, joka voi saada aikaan suuren muutoksen globaalissa logistiikassa kohti pohjoista. Rovaniemen mahdollisuudet ovat kiinteä osa laajempaa Barentsin kokonaisuutta. Rajanaapurit Ruotsi, Norja ja Venäjä ovat perinteisesti olleet luontevia yhteistyökumppaneita. Arktisen alueen taloudellisen merkityksen kasvu on saanut aikaan sen, että myös yritys yhteistyö on eri aloilla laajentunut

1.3 Kaupungin elinkeinojen nykytila

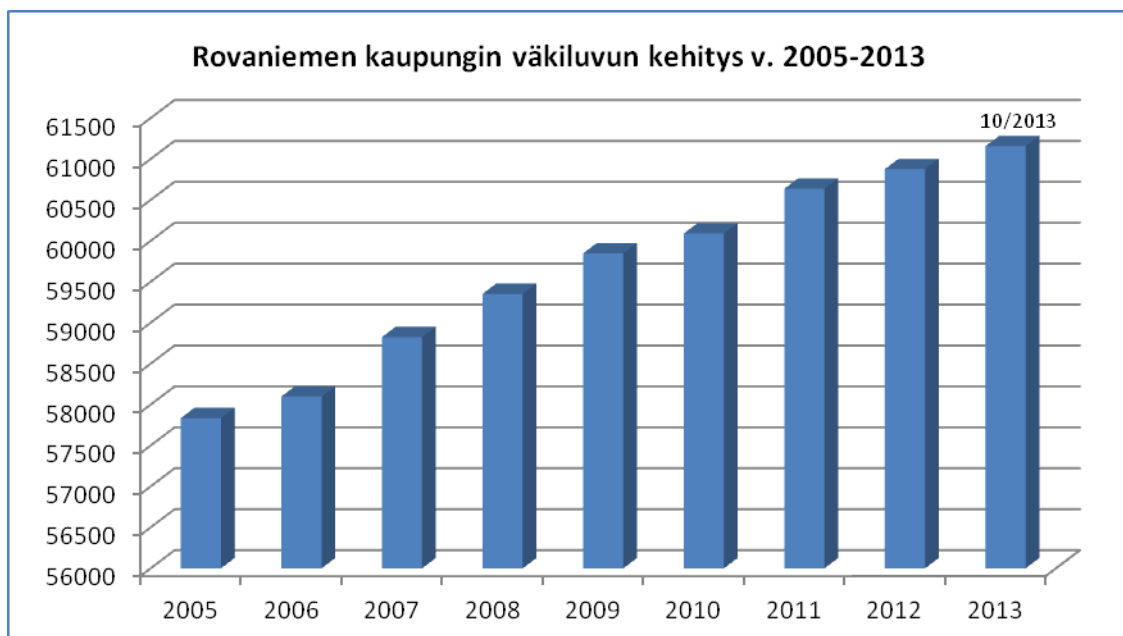
Rovaniemi on yksi keskeisimmistä kansallisista kasvukeskuksista, joka on pysynyt positiivisella kasvulla huolimatta viime vuosien globaaleista ja kansallisista taloushaasteista.

Rovaniemen tunnettuus on hyvä niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Rovaniemi tunnetaan parhaiten matkailukohteena ja joulupukin kotikaupunkina. Tästä hyvänä esimerkkinä toimivat viimeaikaiset kansainväliset arviot, jotka nostavat Rovaniemen yhdeksi joulumatkailun kärkikohteista maailmassa. Rovaniemen kaupunki on yhdistymisensä jälkeen kasvanut useilla mittareilla mitattuna. Kaupungin väkiluku, työpaikat sekä yritysten määrä ovat kasvaneet. Kaupunki on suomalainen ja arktisen alueen kasvukeskus. Kaupungin elinkeinorakenne on muuttunut hallintokaupungista monipuoliseksi palvelukeskukseksi, jossa koulutuspalvelujen rooli on säilynyt vahvana. Yritystoiminnan näkymät ovat kaupungissa edelleen kohtuullisen hyvät Suomessa ja Euroopassa vallitsevasta taantumasta huolimatta. Kaupunki on myös Barentsin alueen merkittävä logistinen toimija.

Elinkeinoelämässä Rovaniemellä ei ole toteutunut isoja takaiskuja vaan yritykset ovat hallituin toimin sopeutuneet hitaaseen talouden kasvuun. Myöskään matkailussa ei ole tapahtunut monen ennakoimaa olennaista laskua vaan elinkeino on pystynyt mukautumaan kysynnän muutoksiin ja voinut kasvattaa pitkällä aikavälillä asiakasmääriä erityisesti Venäjältä ja Aasiasta. Vuoden 2013 alusta lähtien venäläisten määrä on kuitenkin kääntynyt laskuun. Rakennustoiminta Rovaniemellä on osoittanut elpymisen merkkejä kaavaprosessien edetessä. Pohjoisen ja Barentsin alueen voimakas talouskasvu vahvistaa Rovaniemen asemaa Lapin keskuksena.

1.3.1 Väestö

Rovaniemen kaupungin asukasmäärä on kasvanut tasaisesti viime vuosien aikana ylittäen 60 000 asukkaan rajan loppuvuodesta 2010. Asukasmäärän kasvu on ollut suhteellisesti suurempaa kuin Suomessa keskimäärin ja hieman suurempaa kuin yli 50 000 asukkaan kaupungeissa keskimäärin. Asukasmäärä ylitti 61 000 asukkaan rajan syyskuussa 2013 ja viimeisimmän väestöennusteen mukaan kaupungissa tulee olemaan vuonna 2030 jo lähes 68 000 asukasta. Rovaniemi on tällä hetkellä maan 16. suurin kaupunki.

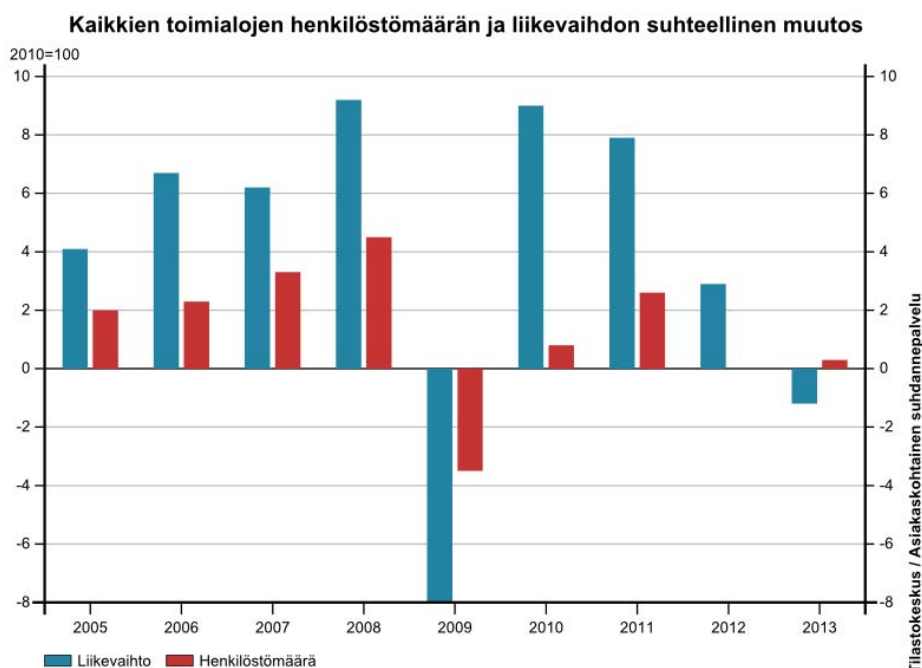
Kuva 2. Rovaniemen kaupungin väkiluvun kehitys vuosina 2005–2013. (Tilastokeskus 2013)

Kaupungin ikärakenne on nuorempi kuin Lapissa keskimäärin, mutta eläkeikäisen väestön määrä kasvaa kaupungissa koko ajan suhteessa nuorempiin ikäluokkiin. Väestöstä (31.12.2013) 0-14 -vuotiaita on 16,9 %, 15–64 -vuotiaita 66,5,0 % ja 65-vuotiaita tai sitä vanhempia 16,6 %. Eläkkeellä olevia väestöstä on 21,9 %, kun koko maassa vastaava luku on keskimäärin 24 %. Opiskelijoita ja koululaisia Rovaniemellä on tällä hetkellä yli 2 % maan keskiarvoa enemmän.

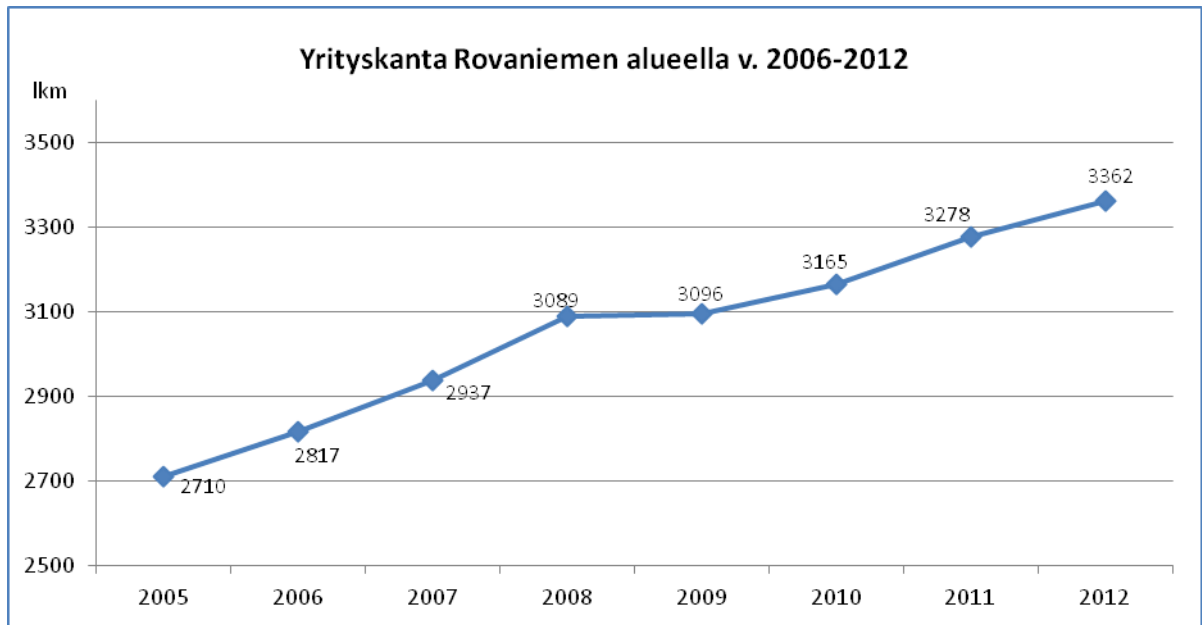
Rovaniemen väestön koulutustaso on maan keskiarvoa korkeampi. Korkeakoulutuksen omaisi vuonna 2012 yhteensä 30,3 % ja vähintään keskiasteen koulutuksen 73,5 % väestöstä. Silti valtion veronalaiset tulot Rovaniemellä olivat vuonna 2012 yhteensä 25 392€ asukasta kohden, kun koko maan keskiarvo oli 27 534€ eli veronalaisissa tuloissa jäädään asukasta kohden yli 2100 euroa keskiarvon alle.

1.3.2 Työpaikat ja työllisyys

Rovaniemellä oli vuonna 2011 yhteensä 25 479 työpaikkaa, kun alueella vuonna 2006 oli yhteensä 23 869 työpaikkaa. Vuosien 2008–2009 aikana työpaikkojen määrä oli laskusuunnassa, mutta kääntyi kasvuun vuosina 2010–2011. Vuosina 2012–2013 yritysten henkilöstömäärän kasvu on ollut vähäistä.

Kaupungin alueella oli vuonna 2013 syyskuussa yhteensä 3378 yritystä. Kasvu vuoden 2012 vastaavaan ajanjaksoon oli 2,5 %. Yritykset työllistävät noin 13 000 työntekijää. Yksityinen sektori on Rovaniemen suurin työllistäjä. Kaupunkistrategiassa tavoitteeksi on asetettu 4 % vuosittainen kasvu yrityskannassa. Uusia yrityksiä Rovaniemen alueelle perustettiin vuoden 2012 aikana yhteensä 295 kappaletta ja yritystoiminnan lopettaneita oli 215 kappaletta. Vuonna 2013 yritysten nettomääräinen kasvu oli 108 yritystä.

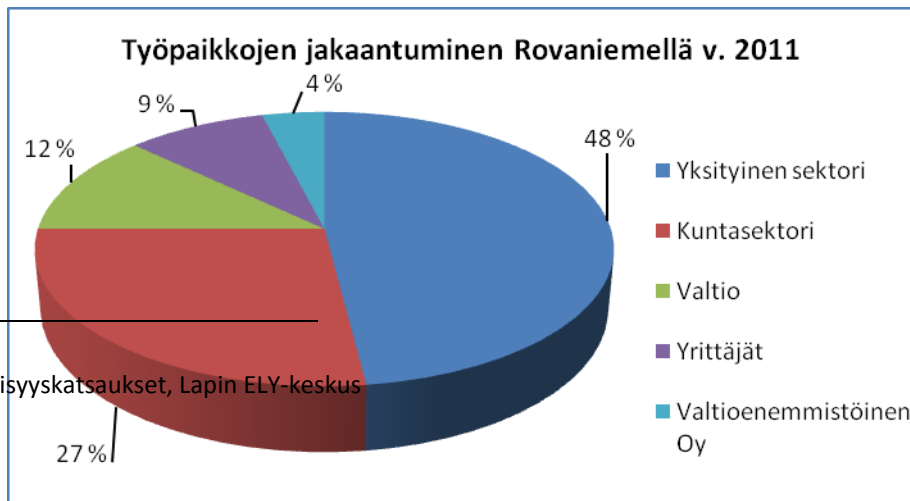
Kuva 3. Yrityskanta Rovaniemen alueella 2005–2012. (Tilastokeskus 2013)

Työllisten osuus 18–74 –vuotiaista oli Rovaniemellä 57,7 % vuonna 2012, kun Suomen keskiarvo samaan aikaan oli 60,1 %. Työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut tasaisesti viimeisen kolmen vuoden aikana työttömyysprosentin ollessa vuoden 2013 aikana keskimäärin 14,7 %¹. Rovaniemen työttömyysaste huhtikuussa 2014 oli 15,1 ja työttömien lukumäärä 4426 henkilöä.

Työvoiman poistuma on Rovaniemellä noin 800 henkilöä vuodessa. Vuoden 2007 työllisistä poistuu työvoiman ulkopuolelle Lapissa hieman yli 50 % vuosien 2008–2025 aikana, mikä luo haasteita mm. osaavan työvoiman saamiselle tulevina vuosina. Arvioiden mukaan lähes joka neljännessä Lapin yrityksessä tapahtuu sukupolven- tai omistajanvaihdos jo lähimmän viiden vuoden aikana.

1.3.3 Elinkeinorakenne

Rovaniemen elinkeinorakenne on vahvasti palvelupainotteinen ja palvelusektori on merkittävässä asemassa alueen työllisyyskehityksen kannalta. Matkailusektori muodostaa vajaan kymmenyksen alueen työpaikoista, mutta sen vaikutus aluetaloudellisesti sekä muille toimialoille on suuri. Myös teollisuus on Rovaniemelle tärkeä toimiala muodostaen noin 7 % alueen työpaikoista. Rovaniemen yritys rakenne on melko monipuolinen, mutta valtaosa yrityksistä on pieniä mikro- tai pk-yrityksiä.

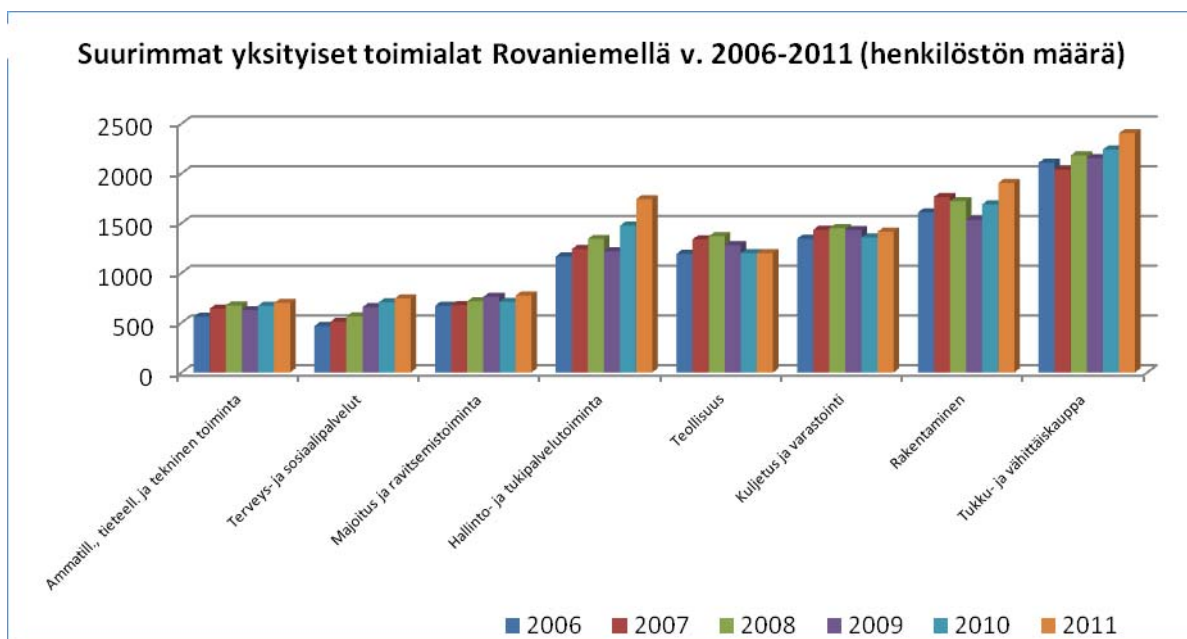
Rovaniemen työpaikoista noin 48 % (12 167 kpl) oli yksityisellä sektorilla, 27 % (6982 kpl) kuntasektorilla, 12 % (3 195 kpl) valtiolla,

¹ Työllisyyskatsaukset, Lapin ELY-keskus

yrityksinä toimi 9 % (2 178 kpl) ja valtioenemmistöisissä osakeyhtiöissä noin 4 % (953 kpl).

Kuvio 3. Työpaikkojen jakaantuminen Rovaniemellä v. 2011. (Tilastokeskus 2013)

Kaikkien toimialojen liikevaihto laski Rovaniemellä vuonna 2013 noin 1 %. Eniten työllistäviä toimialoja vuosina 2006–2011 olivat tukku- ja vähittäiskauppa, rakentaminen, hallinto- ja tukipalvelutoiminta, kuljetus ja varastointi sekä teollisuus. Rovaniemellä työpaikkojen määrää (31.12.2011) toimialoittain katsottaessa palvelut työllistävät 82,0 %, jalostus 14,3 %, alkutuotanto 2,5 % ja toimialtaan tuntemattomat 1,2 % alueen työntekijöistä.

Kuvio 4. Suurimmat yksityiset toimialat Rovaniemellä v. 2006–2011. (Tilastokeskus 2013)

2 KILPAILUKYKYTEKIJÄT

Rovaniemen elinkeino-ohjelma ytimen muodostaa neljä kilpailukykytekijää, joiden avulla kehitetään alueen elinkeinotoimintaa. Kilpailukykytekijät pohjautuvat yritysten ja sidosryhmien tarpeisiin. Kilpailukykytekijät on määritelty ja niiden sisältö on tarkennettu kolmessa työpajassa. Kutakin kilpailukykytekijää on analysoitu niihin sisältyvien vahvuuksien/heikkouksien ja toisaalta mahdollisuuksien/uhkien kautta (katso liite 1).

Jokaisessa kilpailukykytekijässä on otettu huomioon elinkeinotoiminnan kysyntälähtöisyys, alueen toimijoiden osaaminen sekä yritysten kasvu- ja liiketoimintapotentiaali. Kunkin kilpailutekijän aluksi on lyhyesti analysoitu näiden tekijöiden merkitys elinkeinotoiminnan kehittymiselle.

Kilpailukykytekijöille on määritelty keskeiset toimenpiteet, joiden avulla alueen elinkeinotoiminnassa päästään seuraavalle tavoitetasolle. Toimenpiteissä on esitetty kunkin toimenpidekokonaisuuden pääasiallinen vastuutaho sekä toimenpiteen toteutukseen osallistuvat toimijat.

2.1 Maankäyttö ja toimintaympäristö

Kysyntälähtöisyys

Rovaniemi on Lapin kasvukeskus, jossa asukkaiden, yritysten ja työpaikkojen kasvu on ollut viimeisten kuuden vuoden aikana merkittävää. Lapin ja Rovaniemen sijainti Barentsin alueen keskiössä Venäjän, Norjan ja Ruotsin rajanaapurina antaa alueelle merkittävän kilpailuedun. Arktisen alueen maailmanlaajuinen kasvu luo Rovaniemen alueelle entistä suuremman kysyntäpotentiaalin.

Osaaminen

Rovaniemi ja Lappi ovat erityisasemassa arktisen alueen kuljetuksissa ja logistiikassa. Rovaniemen yrityksillä on runsaasti logistiikan ja erilaisten kuljetusten osaamista. Samoin Rovaniemellä on teollisten yritysten palvelutoiminnan sekä rakentamisen osaamista. Rovaniemen sijainti ja osaaminen antavat Rovaniemelle hyvän mahdollisuuden toimia tulevaisuudessa teollisuuden palveluiden ja kuljetusten keskuksena erityisesti Kuolan niemimaan ja Pohjois-Norjan suuntaan.

Liiketoimintapotentiaali

Rovaniemellä olevilla ja Rovaniemelle sijoittuvilla yrityksillä on hyvät edellytykset toimia palveluiden ja tuotteiden tarjoajina kansainvälisessä kilpailussa erityisosaamisena arktinen olosuhdeosaaminen. Tämä koskee erityisesti alueen teollisuusyrityksiä, logistiikka-alan yrityksiä sekä kaupan, matkailualan sekä liikunta-alan yrityksiä.

Rovaniemen kaupunki on varautunut yritysten tarpeisiin laatimalla Rovaniemen maankäytön ja asumisen toteuttamishjelman 2013–2016 (MAATO), joka ohjaa kaupungin maankäytön toteuttamista. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt ohjelman 27.1.2014. Ohjelmassa on yhdistetty asuntopolitiikan ohjelma, kaavoitusohjelma ja yhdyskuntatekninen työohjelma uusien alueiden osalta. Maankäytön ja asumisen toteuttamishjelmassa osoitetaan asuntotuotantotavoitteiden ja elinkeinojen tarvitsema tonttivaranto ja tonttien luovutusaikataulu.

Elinkeinojen kehittymiselle on olennaisen tärkeätä, että kaupungissa on riittävä tonttivaranto, yksiselitteiset periaatteet kaavoitukselle ja tonttien luovutukselle sekä selkeä toimintatapa ja toimintavaltuuksien määrittely neuvoteltaessa yrittäjien kanssa. Kaupungin tavoitteena on kaavoituksella varmistaa kahden vuoden kaavavaranto. Vuosittain kaavoitetuilla alueilla tulee olla alla olevan listauksen mukaisesti jaettavissa olevia tontteja, jotta tonttitarjonta voidaan turvata.

Rovaniemen kaupungin tavoite	Kaavavaranto (2v kaavavaranto)	Jaettavat tontit/rakennuspaikat (vuosittain jaettavien määrä)
Teollisuustontit	72 teollisuustonttia	36 teollisuustonttia
Liiketontit	10 liiketonttia	5 liiketonttia
Matkailulle varatut tontit	Matkailulle laaditaan ajantasaiset asemakaavat	kysynnän mukaan

Yleistavoitteena on, että Rovaniemen kaupunkiseutu tarjoaa toimintaympäristön, jossa yrityksille ja osaajille on kehittymistä tukevat liiketoimintamahdollisuudet, laajat verkostot, hyvät palvelut sekä

laadukas ja inspiroiva elinympäristö. Maankäyttöpolitiikassa ja kaavoituksessa otetaan huomioon Rovaniemen kansallinen ja kansainvälinen asema Barentsin alueen keskiössä.

Elinkeino-ohjelmassa asetetaan maankäytölle ja toimintaympäristölle seuraavat yksilöidyt tavoitteet:

- Maankäyttöpolitiikassa ja kaavoituksessa on aktiivinen ote, joka ennakoii elinkeinoelämän tarpeita.
- Kaupungissa on riittävä tonttivaranto ja tonttien markkinointi on tehokasta.
- Keskeiset elinkeinoalueet otetaan käyttöön ja saadaan kasvuun. Nämä alueet ovat Eteläkeskus, Lampelan alueen, Napapiirin ja lentokentän alue sekä Ounasvaara ja Lapin urheiluopiston alue sekä kaupungin ydinkeskusta, Saarenkolmion ja Valionrannan alueet.
- Yritysvaikutusten arviointi otetaan kaupungin päätöksenteossa laajamittaisesti käyttöön.
- Kaupungin eri ohjelmien ja suunnitelmien valmistelussa otetaan elinkeinoelämän näkemykset ja tarpeet huomioon ja yrittäjät pääsevät aktiivisesti mukaan suunnitteluprosesseihin.
- Kehitetään yhteistyössä yritysten ja muiden toimijoiden kanssa luontoon pohjautuvia reitistöjä ja virkistysalueita
- Elinkeinoelämän toimintaympäristöä parannetaan ottamalla huomioon kaupungin budjettisuunnittelussa yritystoiminnan tarpeet.

Keskeiset toimenpiteet:

Toimenpide/ sisältö	Ajoitus	Vastuutaho/ muut toteuttajat
<p>1. Kehittämisselvitysten tekeminen elinkeinollisista ydinalueista yritysten tarpeiden pohjalta</p> <p>Rovaniemen Kehitys Oy järjestää yritysten ja Rovaniemen kaupungin elinkeinoyksikön ja strategisen maankäytön kanssa työpajoja, joissa käydään läpi yritysten maankäyttöön liittyviä tarpeita. Kehittämisselvityksiä tehdään vuosittain elinkeinollisten tarpeiden pohjalta. Yritysvaikutusten arvioinnin laaja käyttöönotto elinkeinoelämään liittyvien investointien ja maankäytön päätöksenteossa.</p>	2014 -2016	Elinkeinojaosto/ Rovaniemen Kehitys Oy/ Kaupungin eri yksiköt
<p>2. Tonttien markkinoinnin, käytön ja luovutuksen tehostaminen</p> <p>Tehostetaan edelleen tonttien luovutusprosessia kaupunkikonsernin sisäisillä toimenpiteillä. Määritellään kullekin tontinhakijalle vastuuhenkilö, joka toimii tontin hakijan yhteyshenkilönä siihen saakka kun prosessi on saatu päätökseen.</p> <p>Rakentamattomien tonttien käyttöönottoa tehostetaan.</p> <p>Vastuu liike- ja teollisuustonttien markkinoinnista on Rovaniemen Kehitys Oy:llä yhteistyössä maankäytön vastualueen kanssa.</p>	2014 -2015	Rovaniemen Kehitys Oy/ Maankäytön vastualue

<p>3. Liikenneyhteyksien kehittäminen sekä yritystoimintaa tukevan toimivan ja viihtyisän toimintaympäristön rakentaminen</p> <p>Valtatie 4:n parannusinvestoinnissa otetaan huomioon elinkeinoelämän tarpeet yhteistyössä Lapin ELY-keskuksen, Rovaniemen kaupungin ja yritysten kanssa.</p> <p>Rovaniemen Kehitys Oy kartoittaa yritysten tarpeet yritysten toimivan ja viihtyisän toimintaympäristön suhteen sekä laatii yhdessä kaupungin yhdyskuntatekniikan vastuualueen johdolla vuosittaisen elinkeinotoiminnan toimintaympäristön toteutussuunnitelman.</p>	2014 – 2016	<p>Rovaniemen maankäytön strateginen suunnittelu/ Lapin ELY-keskus/ Alueen yritykset/ Rovaniemen Kehitys Oy/ Yhdyskuntatekniikan vastuualue</p>
<p>4. Rovaniemen kansainvälisen logistisen aseman hyödyntäminen</p> <p>Rovaniemi osallistuu yhteistyössä Lapin ja Suomen muiden toimijoiden kanssa Jäämeren käytävän ja ratayhteyden kehittämiseen.</p> <p>Rovaniemi markkinoi yhteistyössä yritysten, Lapin kauppakamarin ja muiden toimijoiden kanssa Rovaniemeä Barentsin alueen teollisuuden palveluiden, kuljetusten ja matkailuyritystoiminnan keskuksena.</p>	2014 - 2016	<p>Elinkeinojaosto/ kaupunginjohtaja/ Lapin kauppakamari/ Rovaniemen Kehitys Oy Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy</p>

2.2 Osaaminen ja yhteistyö

Kysyntälähtöisyys

Rovaniemen alueella yritysten määrä kasvaa tasaisesti ja yhä useampi yritys suuntautuu toiminnassaan kansainvälisille markkinoille. Tästä syystä koulutustarpeiden määrä kasvaa ja monipuolistuu. Rovaniemen alueen yritykset ovat kooltaan pääsääntöisesti pieniä tai mikroyrityksiä. Tämä aiheuttaa tarpeen yritysten väliselle tehokkaalle yhteistyölle. Myös oppilaitosten ja kehittämisorganisaatioiden yhteistyö yritysten kanssa tulee entistä tärkeämmäksi.

Osaaminen

Rovaniemen on koulutuksen keskus Lapissa (Lapin yliopisto, Lapin ammattikorkeakoulu, Lapin ammattiopisto), jonka kautta alueella on kattava ja monipuolinen koulutustarjonta. Kolmitasoinen oppilaitospohja tarjoaa yrityksille monipuolisesti osaavia työntekijöitä. Oppilaitokset tarjoavat hyvän osaamis pohjan yrittäjyydelle. Rovaniemellä sijaitsee merkittävä määrä sektoritutkimuslaitoksia, joiden osaaminen on elinkeinoelämän käytettävissä. Lapin yliopiston Arktinen keskus toteuttaa monimuotoista arktista tutkimusta, jonka kysyntä tulee tulevaisuudessa kasvamaan. Alueen yrityksillä on runsaasti osaamista erityisesti pohjoisilla alueilla toimimisesta sekä siihen liittyvistä tuotteista ja palveluista.

Liiketoimintapotentiaali

Rovaniemen yrityksissä on runsaasti arktista osaamista, jota ei ole vielä kaikin osin kaupallistettu. Koska tätä osaamista ei ole riittävästi kaupallistettu, sen tunnettuutta tulee edelleen parantaa. On tärkeää, että arktinen osaaminen tunnistetaan ja se kaupallistetaan näkyvästi arktisiksi tuotteiksi ja palveluiksi.

Rovaniemen koulutus- ja tutkimuspalvelut ovat monipuolisia ja kansainvälisesti vetovoimaisia. Samoin koulutus- ja tutkimusorganisaatiot ovat mukana monissa kansainvälisissä verkostoissa, joista voidaan mainita vuonna 2001 perustettu Arktinen yliopisto -verkosto, joka kokoaa yhteen yli 130 toimijaa arktisilta alueilta. Lapin yliopistossa on Arktisen yliopiston kansainvälinen sihteeristö. Lapin ammattikorkeakoulun eri yksiköissä on runsaasti arktista osaamista. Rovaniemen oppilaitokset tekevät jo nyt tiiviisti yhteistyötä yritysten kanssa. Jatkossa oppilaitosten palvelut tulee tuotteistaa entistä paremmin jotta yritysten on helpompi käyttää oppilaitosten tuottamia palveluja oman liiketoimintansa kehittämiseen.

Rovaniemellä tai koko Lappi -tasolla ei ole innovaatiojärjestelmää, joka kokoaisi yhteen eri toimijoiden ideat, yritykset, oppi- ja tutkimuslaitokset sekä elinkeinojen kehittämisorganisaatiot. Tämän tyyppinen toiminta on syytä toteuttaa kevyellä organisaatorakenteella, mikä pohjautuu verkostomaiseen toimintatapaan. Lapin korkeakoulujen innovaatio-ohjelma toimii elinkeinojen kehittämisen tehokkaana työkaluna.

Arktisuus luo uuden mahdollisuuden aluetalouden ja yritystoiminnan kehittämiseksi. Asian tärkeys on tullut selkeästi esille elinkeino-ohjelman laadinnan aikana.

Yleistavoitteena on, että Rovaniemen monipuolisten koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden osaaminen ja kontaktit saatetaan entistä paremmin alueen elinkeinotoiminnan käyttöön.

Elinkeino-ohjelmassa asetetaan osaamiselle ja yhteistyölle seuraavat yksilöidyt tavoitteet:

- Yhteistyötä tehdään alueen eri toimijoiden (julkinen sektori, oppilaitokset, tutkimuslaitokset, kehittäjäorganisaatiot, yritykset) kesken säännöllisesti. Uusia yhteistyömuotoja kehitetään yritysten ja oppilaitosten yhteistyön tehostamiseksi. Osaamistarpeiden muutoksiin vastataan yhteistyön kautta.
- Oppilaitosten kehittävät tuotteistettuja palveluitaan ja tekevät ne tunnetuiksi yrityksille.
- Rovaniemellä panostetaan arktiseen osaamiseen ja kaupunki tunnetaan sen kautta kansallisesti ja kansainvälisesti yhtenä arktisen alueen osaamisen keskuksena.
- Luodaan uusia toimintamalleja kaupungin ja oppilaitosten välille niin, että valmistumassa olevat opiskelijat osallistuvat yhteisiin kehittämishankkeisiin, jolloin rekrytointi valmistumisen jälkeen olisi sujuvampaa.
- Luodaan nuorille ja alkaville yrityksille kasvun paikkoja yhteistyössä toimivien yritysten kanssa.
- Rohkaistaan ja luodaan yrityksille mahdollisia olla osana kansainvälistä liiketoimintaa edesauttamalla kansainvälisten kontaktien luomista.
- Lisätään työperäistä muuttoa alueelle.

Keskeiset toimenpiteet:

Toimenpide/ sisältö	Ajoitus	Vastuutaho/ muut toteuttajat
<p>1. Perustetaan yhteistyöryhmä sekä foorumi eri toimijoiden yhteistyön ja vuoropuhelun parantamiseksi Rovaniemen kaupunginjohtaja kutsuu koolle yhteistyöryhmän, johon kuuluvat oppilaitosten rehtorit sekä Lapin Kauppakamarin toimitusjohtaja ja Rovaniemen Yrittäjät ry:n pj. Yhteistyöryhmä kokoontuu neljännesvuosittain. Järjestetään vuosittain laaja foorumi, jossa eri toimijat (yrittäjät/tutkijat/kehittäjät/kaupungin päätöksentekijät ja virkamiehet jne.) voivat kohdata toisiaan ja ryhtyä konkreettisiin toimiin yhteistyön edistämiseksi.</p>	2014	Rovaniemen kaupunginjohtaja/ Oppilaitokset/ Yrittäjäjärjestöt/ Yrittäjät/ Rovaniemen kaupungin päätöksentekijät ja virkamiehet
<p>2. Osaamisen kehittäminen ja erityisesti arktisuuden hyödyntäminen yritystoiminnassa Tehostetaan arktisuuteen liittyvän kansainvälisen osaamisen, tutkimuksen ja yritystoiminnan yhteistyötä. Tuotteistetaan arktisuuteen liittyvää tutkimustietoa yritysten tuotteiksi ja palveluiksi. Tuetaan EU:n arktisen informaatiokeskuksen sijoittumista Rovaniemelle ja kehitetään arktista osaamista ja arktisuuden hyödyntämistä. Kehitetään julkisten palveluiden ja oppilaitosten yhteistyötä innovaatioiden aikaansaamiseksi käyttämällä hyväksi Tekes-rahoitusta esimerkiksi tietohallinnon, sosiaali- ja terveysalan sekä luonnonvaratutkimuksen aloilla.</p>	2014	Oppilaitokset/ Rovaniemen kaupunki/ Arktinen keskus/ Rovaniemen Kehitys Oy
<p>3. Vahvistetaan edellytyksiä muodostaa Rovaniemen oppilaitoskeskittymään kampusalue, jota markkinoidaan alueen osaamiskeskittymänä Vahvistetaan edellytyksiä muodostaa Rovaniemen kaupungin sekä Lapin yliopiston ja Lapin ammattikorkeakoulun yhteyteen tiede-, taide- ja yrityspuisto. Vahvistetaan edelleen Lapin ammattikorkeakoulun koordinoimaa kylmän ja talven osaamiskeskittymää. Vahvistetaan Ounasvaaran hyvinvointi-, liikunta-, valmennus- ja urheilukeskusta tavoitteena kansainvälinen osaamiskeskus.</p>	2014 - 2016	Lapin yliopisto/ Lapin ammattikorkeakoulu/Lapin ammattiopisto/ sektoritutkimuslaitokset/ Matkailun tutkimus- ja koulutusinstituutti/Lapin urheiluopisto (valtakunnallinen liikunnan koulutuskeskus)

<p>Vahvistetaan Rovaniemen matkailullista asemaa erityisesti jouluun liittyvässä kansainvälisessä tuotteistamisessa. Profiloidaan ja markkinoidaan Rovaniemen oppilaitosten kampus- ja osaamisalueita.</p>		<p>Rovaniemen kaupunki/ Rovaniemen Kehitys Oy/ Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy</p>
<p>4. Vahvistetaan edellytyksiä nuorten yritystoiminnan kehittymiselle, yhteistyölle muiden yritysten ja oppilaitosten kanssa Luodaan ja markkinoidaan paikkoja, joissa start-up yritykset ja opiskelijat kehittävät demotuotteita ja palveluja yritysten kanssa ja niiden toimeksiannosta. Luodaan edellytyksiä jalostaa ideoita ja synnyttää rahoituskelpoisia yrityksiä. Sparrataan ja valmennetaan potentiaalisia kasvuyrityksiä. Kehitetään toimintamalli, jossa alueen oppilaitoksissa opiskelevat ulkomaiset opiskelijat yhdessä pk-yritysten kanssa edistävät oman maansa markkinatuntemusta. Kehitetään yritysten osaamista verkostoitua kansainvälisesti toteuttamalla konkreettisia pilottihankkeita.</p>	<p>2014 - 2015</p>	<p>Rovaniemen Kehitys Oy/ pk-yritykset/ opiskelijat/ oppilaitokset/ Kaupungin strateginen kehittäminen; elinkeinot</p>

2.3 Kasvu ja kansainvälinen kilpailukyky

Kysyntälähtöisyys

Rovaniemeläisten yritysten kasvu perustuu yhä enemmän kansainvälisiltä markkinoilta tulevaan kasvuun. Kansainvälistä kasvua tukee Rovaniemen edulliseen logistinen sijainti, alueen infrastruktuuri ja saavutettavuus, alueen osaamispohja sekä yritysten tuotteiden ja palvelujen laatu.

Osaaminen

Rovaniemellä on yrityksiä, jotka toimivat menestyksellisesti kansainvälisillä markkinoilla ja jotka ovat asettaneet selkeästi tavoitteekseen kasvun. Matkailualan yritykset ovat toimineet jo pitkään kansainvälisillä markkinoilla ja yli puolet Rovaniemen yöpymisvuorokausista tulee ulkomailta. Matkailuyritykset ovat kehittäneet kansainvälisen tason innovaatioita, joista jouluun ja joulupukkiin liittyvät elämystuotteet ovat saavuttaneet merkittävää kansainvälistä näkyvyyttä.

Alueella on paljon eri alojen toimijoita, joilla monipuolista osaamista kuten luovat alat, liikunta-ala, luonnontuotteet, pienimuotoiset elintarviketuotteet ja käsityötuotteet, mutta näillä yrityksillä ei useinkaan ole kanavia ja resursseja tuotteidensa viemiseen kansainvälisille markkinoille.

Liiketoimintapotentiaali

Rovaniemen monipuolinen elinkeinorakenne antaa useilla aloilla hyvän liiketoimintapotentiaalin erilaisille yrityksille. Kasvumahdollisuuksia ja liiketoimintapotentiaalia on matkailussa, kuljetusalalla, teollisuuspalveluissa, kaupan alalla, luovilla aloilla, liikunta-alalla, hyvinvointialalla, puutuotteissa,

porotuotteissa ja teollisuudessa. Kaivostoiminta voi kehittyessään lisätä alueen yritysten kasvumahdollisuuksia nopeallakin aikataululla. Jotta liiketoimintapotentiaali saadaan tehokkaasti käyttöön, yritysten kesken tarvitaan toimivaa yhteistyötä. Yhteistyökumppanit löytyvät nykyään yhä useammin oman alueen ulkopuolelta sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Rovaniemen kaupungin laaja maaseutualue antaa hyvät lähtökohdat maaseutuyritysten toiminnalle.

Yleistavoitteena on, että Rovaniemen alueen yritykset pääsevät tehokkaasti kansainvälisille markkinoille.

Elinkeino-ohjelmassa asetetaan kasvulle ja kansainväliselle kilpailukyvyille seuraavat yksilöidyt tavoitteet:

- Edesautetaan toimivien jakelukanavien kehittämisessä eri toimialoilla toimiville yrityksille.
- Rovaniemen kaupunkikonserni ja alueen yritykset ovat aktiivisesti mukana Suomen kansainvälisissä verkostoissa, esim. Team Finland -verkosto.
- Luodaan uusia kansainvälisiä kontakteja ja vahvistetaan nykyisiä.
- Yhdistetään entistä paremmin yritysten, oppi- ja tutkimuslaitosten sekä kaupunkikonsernin kansainvälinen osaaminen ja kontaktit.
- Kaupungin hankinnoissa otetaan korostetusti huomioon alueella toimivien yritysten osaaminen ja tarjonta.
- Alueen yritykset tietävät EU-rahoitusmahdollisuuksista ja hyödyntävät niitä nykyistä tehokkaammin ja aktiivisemmin.
- Vahvistetaan maaseutualueiden yritystoimintaa.
- Kehitetään alueen saavutettavuutta ja pyritään varmistamaan eri keinoin alueen liikenneyhteyksien hyvä taso.
- Tehdään Ounasvaarasta älykkään liikunnan ja hyvinvoinnin kansainvälinen keskus.
- Käytetään Rovaniemen laajaa kulttuuriosaamista entistä enemmän hyväksi yritystoiminnan kehittämisessä tiiviissä yhteistyössä yritysten kanssa.

Keskeiset toimenpiteet:

Toimenpide/ sisältö	Ajoitus	Vastuutaho/ muut toteuttajat
<p>1. Alueen yritysten, aloittavien yritysten ja alueelle siirtyvien yritysten neuvonta ja kehittämisedellytysten turvaaminen</p> <p>Yritysneuvonnassa siirrytään entistä enemmän proaktiiviseen yritysneuvontaan, jossa yrityksiin otetaan aktiivisesti yhteyttä ja neuvotellaan yrityksen kehittämisasioista aikaisempaa enemmän yrityksen luona. Kasvuyrityksille kehitetään oma toimintamalli yhdessä muiden julkisten toimijoiden ja oppilaitosten kanssa. Kasvavan hoiva-alan yritystoiminnan toimintaedellytyksiä parannetaan alaan kohdennetuilla erityisillä toimenpiteillä.</p>	2014	Rovaniemen Kehitys Oy/ Lapin ELY-keskus/ Oppilaitokset
<p>2. Uusien kasvuyritysten ja investointien saaminen alueelle</p> <p>Toteutetaan systemaattista pitkän ajan investointimarkkinointia, jossa tehdään tiivistä yhteistyötä</p>	2014 - 2016	Rovaniemen Kehitys Oy/ Rovaniemen

<p>kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa. Kotimaisina pääyhteistyökumppaneina ovat Invest in Finland ja Finpro. Toimintaperiaatteena on lähestyä suoraan potentiaalisia kansainvälisiä yrityksiä ja investoijia.</p>		<p>kaupunki; kaupunginjohtaja/ Finpro</p>
<p>3. Teollisuusyritystoiminnan, matkailun, liikunta-alan, luonnontuotealan, luovan alan sekä pientuotealan yritystoiminnan kehittäminen Tehostetaan yritystoimintaan liittyvää kehittämistyötä toteuttamalla kehittämishankkeita, järjestämällä yrityksille myynti, neuvottelu- ja opintomatkoja, toteuttamalla pilottihankkeita ja edesauttamalla yritysten markkinointia. Toimenpiteessä otetaan huomioon myös opiskelijalähtöiset yritykset niiden toiminnan alkuvaiheessa. Käytetään tehokkaaksi hyväksi kehittämistyössä Euroopan unionin eri ohjelmien rahoitusmahdollisuuksia toteuttamalla kehittämis- ja investointihankkeita.</p>	<p>2014 - 2015</p>	<p>Rovaniemen Kehitys Oy/ Oppilaitokset/</p>
<p>4. Luodaan edellytyksiä yritysten kansainvälistymiselle Rovaniemi on aktiivisesti mukana Suomen Team Finland -verkostossa. Verkostoon kuuluu maailmalla 72 paikallista tiimiä, jotka kokoavat yhteen kohdemaan Suomi-toimijat.</p> <p>Linjataan Rovaniemen Aasiaan kohdistuvat elinkeinolliset toimet. Linjauksen tavoitteena on määrittellä Rovaniemen strategiset kumppanit Aasiassa. Kehitetään Rovaniemen alueen toimijoiden yhteistyötä kansainvälisessä viestinnässä ja markkinoinnissa. Kehitetään edelleen arktisuuteen pohjautuvia yritystapahtumia kuten Arctic Business Forum ja Arctic Design Week kansainvälisiä toimijoita ja yrityksiä houkutteleviksi tapahtumiksi.</p>	<p>2014</p>	<p>Rovaniemen kaupunki/ Rovaniemen Kehitys Oy/ Team Finland -verkosto/ Lapin kauppakamari/ Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy</p>

2.4 Markkinointi, myynti ja imago

Kysyntälähtöisyys

Rovaniemen imago on erityisesti matkailukohteena sekä kansallisesti että kansainvälisesti hyvä. Alueen näkyvä matkailullinen imago luo edellytyksiä myös alueen muulle yritystoiminnalle niiden markkinoinnissa ja myynnissä. Rovaniemen joulu ja joulupukki ovat maailmalla tekijöitä, joita voidaan tulevaisuudessa entistä enemmän hyödyntää muussakin yritystoiminnassa kuin matkailussa. Toinen markkinoinnillisesti merkittävä kysyntätekijä tulee olemaan arktisuus, johon liittyvien tekojen kautta Rovaniemi voi saada merkittävän aseman myös kansainvälisesti. Rovaniemen nostaminen markkinointiviestinnässä arktisen alueen johtavaksi kaupungiksi edesauttaa tavoiteltaessa sijoittajia, yrityksiä ja osajia. Alueen monipuolinen elinkeinorakenne ja eri alojen yritysten yhteistyö markkinoinnissa saa aikaan synergiaetuja.

Osaaminen

Alueen eri toimijoilla kuten yrityksillä, oppilaitoksilla ja julkisilla organisaatioilla, on runsaasti kansallisia ja kansainvälisiä kontakteja sekä verkostoja ja sitä kautta osaamista kansainvälisestä markkinoinnista. Erityisesti Rovaniemen matkailuyrityksillä on hyvää osaamista markkinoinnin ja myynnin kasvattamisesta sekä imagon rakentamisesta ja tätä osaamista ja tunnettuutta voidaan hyödyntää kokonaisvaltaisesti myös muillakin toimialoilla. Eräät tuotannolliset ja luovien alojen yritykset ovat jo omassa toiminnassaan tunnustettuja osaajia kansainvälisessä markkinoinnissa. Tietotekniikan ja digitaalisen markkinoinnin käyttö yrityksissä on kuitenkin moniin kilpailijoihin verrattuna vielä vähäistä.

Liiketoimintapotentiaali

Alueen yritykset hyödyntävät kansainvälistä ja kansallista näkyvyyttä sekä erityispiirteitä niin markkinoinnissa kuin myynnissäkin. Pohjoisten alueiden taloudellisen painoarvon kasvu tuo mukanaan uusia mahdollisuuksia yritysten tuotteiden ja palvelujen markkinointiin ja myyntiin.

Jatkossa tarvitaan selkeästi yhteisiä markkinointitoimenpiteitä, ennakkoluulottomuutta ja uusien mahdollisuuksien kuten digitaalisen markkinoinnin hyödyntämistä. Mobiilikauppa on kasvussa ja tuotteiden ja palvelujen myynti on siirtymässä yhä enenevässä määrin verkkoon. Tämä koskee matkailun lisäksi myös muita yrityksiä. Samaan aikaan kilpailusta on tulossa aidosti maailmanlaajuista. Verkossa tapahtuvassa liiketoiminnassa erottautuminen kilpailijoista saa entistä suuremman merkityksen. Tässä suhteessa Rovaniemen alue on hyvässä asemassa kansallisen ja kansainvälisen näkyvyyden ansiosta.

Yleistavoitteena on, että Rovaniemen alueen yritykset kykenevät tehokkaasti käyttämään liiketoiminnassaan alueen positiivisen näkyvyyden hyväksi.

Elinkeino-ohjelmassa asetetaan markkinoinnille, myynnille ja imagolle seuraavat yksilöidyt tavoitteet:

- Rovaniemi on aidosti kilpailukykyinen, vetovoimainen, luotettava ja haluttu yhteistyökumppani ja kohde. Rovaniemi nähdään dynaamisena ja nuorekkaana kaupunkina, jonka imago ja tunnettuus vahvistuvat.
- Yritysten tarpeet otetaan entistä paremmin huomioon ja kaupunki tukee toimillaan mm. yritysten myynti- ja markkinointitoimenpiteitä.
- Yritysten tuotteiden ja palveluiden myynnissä ja markkinoinnissa hyödynnetään nykyistä laajemmassa mittakaavassa joulukonseptia ja tulevaisuudessa arktisuutta, napapiiri-teemaa sekä hyvinvointi- ja liikunta-alan osaamista. Tuotteiden ja palveluiden yhteismarkkinointia kehitetään.
- Alueen yritykset, oppilaitokset ja julkiset organisaatiot luovat yhteistyössä uusia kansainvälisiä kontakteja ja vahvistavat nykyisiä.
- Alueen yritykset käyttävät tehokkaasti liiketoiminnassaan hyväkseen digitaalista markkinointia.

Keskeiset toimenpiteet:

Toimenpide/ sisältö	Ajoitus	Vastuutaho/ muut toteuttajat
<p>1. Toteutetaan toimintakokonaisuus, jossa markkinoidaan rovaniemeläisten yritysten tuotteita ja palveluita, kasvatetaan kaupungin imagoa investointien kohteena sekä edistetään matkailun ja luovien alojen yritysten kansainvälistä markkinointia</p> <p>Kartoitetaan markkinointi- ja myyntiyhteistyön mahdollisuudet Lapin muiden alueiden kanssa. Laaditaan toteutussuunnitelma Rovaniemen markkinoinnille. Aloitetaan markkinointisuunnitelman toteutus, jossa korostetaan arktisen osaamisen markkinointia. Aloitetaan suunnitelman toteutus pilottihankkeilla. Kehitetään aluemarkkinointia ja -viestintää.</p>	2015 -2016	<p>Rovaniemen kaupunki; kaupunginjohtaja; strateginen kehittäminen, elinkeinot/</p> <p>Rovaniemen Kehitys Oy/ Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy/ Alueen oppilaitokset</p>
<p>2. Luodaan edellytyksiä alueen ja sen yritysten sähköiselle markkinoinnille</p> <p>Tehostetaan digitaalista markkinointia sosiaalisen media huomioiden.</p> <p>Luodaan edellytyksiä yritysten Internet-sivujen saamiseksi ajantasaisiksi ja eri laitteilla käytettäviksi (pc, tab, mobile), verkkokaupan kehittämiseksi sekä panostetaan sähköisen markkinoinnin osaamiseen ja osaamis pohjan laajentamiseen.</p>	2014	<p>Rovaniemen Kehitys Oy/ Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy</p>
<p>3. Nostetaan arktisuus selkeästi esille markkinointiviestinnässä yhteistyössä alueen toimijoiden ja yritysten kanssa. Hyödynnetään Rovaniemen joulukonseptia eri toimialoilla, joissa siitä on yritysten toiminnalle hyötyä. Pohjana kaupungin yhteisötavaramerkki ”The Official Hometown of Santa Claus”</p> <p>Verkostoidutaan kansainvälisten toimijoiden kuten kaupunkien, Team Finland -toimijoiden ja kansainvälisten yritysten kanssa.</p> <p>Hyödynnetään joulukonseptia nykyistä kattavammin yritysten tuotteiden ja palvelujen myynnissä ja markkinoinnissa kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.</p>	2014	<p>Rovaniemen kaupunki; kaupunginjohtaja; strateginen kehittäminen, elinkeinot/</p> <p>Rovaniemen Kehitys Oy/ Lapin kauppakamari/Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy/</p>

3 ELINKEINOELÄMÄ KEHITYKSEN MITTARIT

Rovaniemen kaupunkistrategiassa on määritelty mittarit strategian toteutukselle. Näitä mittareita käytetään soveltuvin osin elinkeino-ohjelman toteutuksen seurantaan. Keskeiset elinkeino-ohjelmaan liittyvät mittarit ovat:

1. Tutkimus- ja kehitystoiminnan menojen kasvu (Tilastokeskus);
 - 1 % vuonna 2013
 - 3 % vuonna 2016
2. Kansainvälisten yöpymisvuorokausien määrä
 - 272 964 vuonna 2013
 - 298 000 vuonna 2016
3. Elinkeinopoliittinen mittaristo (ELPO)
 - Rovaniemi sijalla 11 vuonna 2013 (keskisuuret kaupungit)
 - Rovaniemi vähintään sijalla 5 vuonna 2016 (keskisuuret kaupungit)
4. Yrityskannan kasvu
 - kasvu 108 yritystä vuonna 2013
 - vuosikasvu vähintään 120 vuoteen 2016 saakka
5. Yksityisen sektorin työpaikkojen määrä (Toimiala Online)
 - kasvu 2,6 % vuonna 2012
 - vuosittainen kasvu vähintään 4 % vuoteen 2016 saakka

Elinkeino-ohjelman toteutusta verrataan vuosittaisen selvityksen avulla kilpailevien samansuuruisien kaupunkien elinkeinojen kehittämistoimiin ja tuloksiin.

4 ELINKEINO-OHJELMAN HYVÄKSYMINEN, TOIMEENPANO JA TOTEUTUKSEN SEURANTA

Rovaniemen elinkeino-ohjelman hyväksyy Rovaniemen kaupunginhallitus. Elinkeino-ohjelman toimeenpanosta vastaa elinkeinojaosto. Ohjelman etenemisestä, seurannasta ja päivittämisestä vastaa strateginen kehittäminen/elinkeinot -yksikkö.

Elinkeino-ohjelman toteutuksesta raportoidaan vuosittain kaupunginhallitukselle. Elinkeinojaosto käsittelee ohjelman toteutumistilanteen kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi elinkeino-ohjelman toteutuksen raportoinnissa seurataan Rovaniemen kaupunkistrategian elinkeinoelämän kehittymiselle asetettuja tavoitteita ja niiden täyttymistä.

Alueen sisäinen viestintä

Elinkeino-ohjelma jalkautetaan toimintojen kautta mielenkiintoisella ja erottuvalla tavalla kaikille alueen toimijoille, yrityksille ja sidosryhmille. Näin elinkeino-ohjelman toteutus toimii samalla positiivisen maineen luojana ja vahvistajana.

Ulkoinen viestintä

Elinkeino-ohjelma julkaistaan sekä printti- että sähköisessä muodossa. Sähköinen versio on ladattavissa Rovaniemen kaupungin Internet -sivuilta. Ohjelmasta ja sen toteutuksesta tiedotetaan keskeisiä sidosryhmiä ja sen sisältämiä toimenpiteitä toteutetaan yhteistyössä eri tahojen kanssa.

LIITTEET

Liite 1. Kilpailukykytekijöiden SWOT-analyysit

Kilpailukykytekijä 1: Maankäyttö ja toimintaympäristö heikkoudet ja vahvuudet, mahdollisuudet ja uhat

	Edistää tavoitteiden saavuttamista	Vaikeuttaa tavoitteiden saavuttamista
Sisäinen lähde (organisaatio)	<p>Vahvuudet (S)</p> <ul style="list-style-type: none"> Kattava tonttivaranto Uusi selkeä kaavoitusvastuu strategisen kaavoituksen osalta, kh:n ja kj:n vahva rooli Tonttien selkeä hinnoittelu Kaupungin sivuilla helppolukuinen karttapohja vapaine tontteineen Liike- ja toimitiloja tarjolla eri puolilta kaupunkia Kasvava kaupunki (väkiluku, yritysten määrä) 	<p>Heikkoudet (W)</p> <ul style="list-style-type: none"> Kaavoituksen imago, päätöksenteon hitaus Liike- ja teollisuusalueiden katujen ja opasteiden puutteellinen kunto Matkailukohteisiin ohjaavat opastukset Tonttien sähköinen markkinointi Keskeisten elinkeinoalueiden kehittämissuunnitelmien puute
Ulkoinen lähde (ympäristö)	<p>Mahdollisuudet (O)</p> <ul style="list-style-type: none"> Yhteistyön ja vuoropuhelun edelleen tiivistäminen elinkeinoelämän kanssa Nelostien perusparannus Rovaniemen kohdalla ja sen vaikutukset elinkeinoelämään Rakennusprojektien sujuva eteneminen (esim. liike-, teollisuus- ja matkailurakentaminen) EU-rahoituksen hyödyntäminen ympäristörakentamisessa 	<p>Uhat (T)</p> <ul style="list-style-type: none"> Pystytäänkö tulevaa tonttitarvetta ennakoimaan? Ongelmat tonttien luovuttamisessa (valitukset yms.) Ostovoiman kasvun pysähtyminen tai sen heikkeneminen Taloustilanteen vaikutukset toimintaympäristöön Valtion tulevat rahoitusratkaisut

DHS Oy Audit Partners

www.dhsaudit.fi

Kilpailukykytekijä 2: Osaaminen ja yhteistyö heikkoudet ja vahvuudet, mahdollisuudet ja uhat

	Edistää tavoitteiden saavuttamista	Vaikeuttaa tavoitteiden saavuttamista
Sisäinen lähde (organisaatio)	<p>Vahvuudet (S)</p> <ul style="list-style-type: none"> Alueen monipuolinen ja kattava koulustarjonta (ammattipisto, ammattikorkeakoulu, yliopisto) Tutkimuslaitokset alueella (Arktinen keskus, Metla, GTK jne.) Alueella oleva arktinen erityisosaaminen yrityksissä Pohjoisen taloudellinen merkitys kasvanut 	<p>Heikkoudet (W)</p> <ul style="list-style-type: none"> Yhteistyö vähäistä oppilaitosten ja yritysten välillä (toiminta usein kertaluonteista esim. hankkeiden kautta) Kaupunkikonsernin ja oppilaitosten yhteistyön hajanaisuus Arktisuuden ja arktisen osaamisen vähäinen hyödyntäminen liiketoiminnassa Osaajaverkostojen yhteistyön puute
Ulkoinen lähde (ympäristö)	<p>Mahdollisuudet (O)</p> <ul style="list-style-type: none"> EU arktisen informaatiokeskuksen mahdollinen sijoittuminen Rovaniemelle Suomen uusi arktinen strategia, Lapin arktisen erikoistumisen ohjelma ja niiden hyödyntäminen Oppilaitosten palvelujen tuotteistamisen ja markkinoinnin tehostaminen (palvelut yrityksille) Oppilaitosten ja yritysten yhteisen kampusalueen profilointi ja markkinointi 	<p>Uhat (T)</p> <ul style="list-style-type: none"> Koulutuspaikkojen leikkaukset Lapissa ja Rovaniemellä Kansainvälinen kilpailu arktiseen osaamiseen, arktisen alueen liiketoimintamahdollisuuksien hyödyntämiseen liittyen Korkean työttömyyden aikaansaama poismuutto paikkakunnalta – osaavan työvoiman väheneminen Reagoinnin hitaus säännöistä johtuen koulutussisältöjen muutoksissa yrityselämän nopeastikin muuttuvia tarpeita vastaavaksi

DHS Oy Audit Partners

www.dhsaudit.fi

Kilpailukykytekijä 3: Kasvu ja kansainvälinen kilpailukyky heikkoudet ja vahvuudet, mahdollisuudet ja uhat

	Edistää tavoitteiden saavuttamista	Vaikeuttaa tavoitteiden saavuttamista
Sisäinen lähde (organisaatio)	<p>Vahvuudet (S)</p> <ul style="list-style-type: none"> Hyvä saavutettavuus ja infrastruktuuri Alueen yrityksille tarjolla monipuolisesti tukea, palveluja ja osaamista eri julkisorganisaatioiden taholta Työpaikkojen ja yritysten määrän tasainen kasvu Rovaniemi on kansainvälinen kaupunki Osaavaa työvoimaa tarjolla 	<p>Heikkoudet (W)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mikrotason yritysten pienet resurssit ja niiden tuomat rajoitteet Alueella vähän suuryrityksiä ja ulkomaalaisomisteisia yrityksiä Yrityksien vähäinen osallistuminen niille suunnattuihin EU-rahoitusohjelmiin Eri rahoitusmekanismien tunnettuus alueen yritysten keskuudessa Kansainvälisten investointien vähäisyys alueella Kaupungin ja yritysten välinen yhteistyö
Ulkoinen lähde (ympäristö)	<p>Mahdollisuudet (O)</p> <ul style="list-style-type: none"> Uudet kansainväliset jakelutiet yritysten tuotteille ja palveluille Yhteistyön lisääminen yritysten kesken Uudet innovaatiot, uusi liiketoiminta Sähköinen liiketoiminta ja sen kehittäminen Yrityksille suunnatut EU-rahoitusmahdollisuudet Team Finland -verkoston hyödyntäminen Rovaniemen logistisen aseman tehokas hyödyntäminen 	<p>Uhat (T)</p> <ul style="list-style-type: none"> Epävakaa taloustilanne Osaavan työvoiman saanti jatkossa Korkea työttömyysaste Pitkäaikaistyöttömien määrän jatkuva kasvu Pienet resurssit ja niiden tuomat haasteet Kuntatalouden vähäinen liikkumavara elinkeinojen kehittämisessä Saavutettavuuden heikentyminen mm. lentoliikenne

DHS Oy Audit Partners

www.dhsaudit.fi

Kilpailukykytekijä 4: Markkinointi, myynti ja imago heikkoudet ja vahvuudet, mahdollisuudet ja uhat

	Edistää tavoitteiden saavuttamista	Vaikeuttaa tavoitteiden saavuttamista
Sisäinen lähde (organisaatio)	<p>Vahvuudet (S)</p> <ul style="list-style-type: none"> Rovaniemen tunnettuus hyvä kansallisella tasolla Vahva matkailullinen imago, kansainvälisesti tunnustettu matkailukohde Kaupungin kansainvälisyys Keskeinen sijainti Lapissa, Barentsin alueen keskeinen keskus Hyvä saavutettavuus (lentokenttä, tie- ja junayhteydet) 	<p>Heikkoudet (W)</p> <ul style="list-style-type: none"> Lappi -tason markkinointiyhteistyön monimutkaisuus ja toimijoiden epäselvät roolit Kaupungin imago ja tunnettuus matkailun ulkopuolella Vähäinen yhteistyö yritysten kesken myynnissä ja markkinoinnissa Suuremman kokoluokan kokoustilojen vähyys
Ulkoinen lähde (ympäristö)	<p>Mahdollisuudet (O)</p> <ul style="list-style-type: none"> Alueen yhteismarkkinointi ja muut vastaavat toimenpiteet Mediavierailut ja niihin panostaminen kaikilla toimialoilla Sähköisen markkinoinnin tuomat mahdollisuudet, ml. sosiaalinen media ja sen eri kanavat Joulukonseptin hyödyntäminen muissakin kuin matkailuyrityksissä 	<p>Uhat (T)</p> <ul style="list-style-type: none"> Saavutettavuudessa tapahtuvat muutokset (vain 2 lentoyhtiötä lentää nykyisin säännöllisesti Rovaniemelle) Imagossa tapahtuvat muutokset Kansainvälinen kilpailu Ostovoimassa tapahtuvat muutokset

DHS Oy Audit Partners

www.dhsaudit.fi

Liite 2. Valmistelutyö

Rovaniemen elinkeinojen kehittämisohjelma on alun perin laadittu vuosille 2011–2016, mutta sen toteutuksen puolivälissä nähtiin tärkeäksi päivittää ohjelmaa vuosille 2014–2016. Elinkeinojen kehittämisohjelman päivitykseen Rovaniemen kaupungin elinkeinojaoston johdolla ovat osallistuneet Rovaniemen Kehitys Oy:n, Rovaniemen Matkailu & Markkinointi Oy:n, Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy:n ja Rovaniemen Yrittäjät ry:n hallitukset sekä muut keskeiset sidosryhmät.

Elinkeinojen kehittämisohjelman uudistamista on valmisteltu Rovaniemellä 12.6., 19.9. ja 22.10.2013 pidetyissä työpajoissa, joissa on määritelty ja vahvistettu mm. kehittämisohjelman kilpailukykytekijät sekä niiden sisällään pitämät toimenpiteet ja toteutuksesta vastaavat tahot. Työpajojen vetäjänä toimi DHS Oy Audit Partners Lapin ELY-keskuksen rahoittamana. Uudistamistyö ja sen eteneminen on ollut kaikkien arvioitavissa Internetissä koko päivityksen ajan.

Elinkeino-ohjelman luonnoksesta pyydettiin laajasti eri tahojen lausunnot ja kommentit. Lausuntoja ja kommentteja saatiin kiitettävästi ja ne osoittivat syvällistä tutustumista elinkeino-ohjelmaan. Lausunnot ja kommentit on otettu huomioon elinkeino-ohjelman sisällössä.

Rovaniemen elinkeino-ohjelman uudistamistyöhön osallistuneet tahot:

Rovaniemen kaupungin elinkeinojaosto:

Sakari Trög, pj (Susanna Junttila)
Juhani Juuruspolvi, vpj (Maarit Airaksinen)
Seija Karvo (Maarit Simoska)
Liisa Mariapori (Jarmo Juntunen)
Marjo Rundgren (Mikko Rapo)
Aatos Nätyнки (Jaakko Portti)
Veijo Illikainen
Sirpa Hakala

Rovaniemen Kehitys Oy:n hallitus:

Risto Niva, puheenjohtaja
Jaakko Heiskari
Susanna Rantala
Esa Auer
Jari Kelahaara
Päivi Ohvo

Rovaniemen Matkailu & Markkinointi Oy:n hallitus:

Risto Niva, puheenjohtaja
Tommi Hinno
Timo Kärki
Jaana Laaksonen
Ilkka Länkinen

Rovaseudun Markkinakiinteistöt Oy:n hallitus:

Anu Kämä, puheenjohtaja
Leena Harju-Autti
Matti Henttunen
Kaarina Keskikuru
Matti Torvinen
Raili Lindholm
Heikki Alaluusua, toimitusjohtaja

Rovaniemen Yrittäjät ry:n hallitus:

Esa Auer, puheenjohtaja
Heidi Alariesto
Hannu Sukuvaara
Petri Lehtinen
Jukka Huhtalo
Mirkka Koskelainen
Juha Keskiniva

Seija Kupila
Pirjo Lappalainen
Mika Lehtiniemi
Sirpa Ryttilahti
Jani Siivola
Risto Suutari
Taina Torvela

Rovaniemen kaupunki, Rovaniemen Kehitys Oy ja Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy:

Esko Lotvonen, kaupunginjohtaja
Matti Ansala, apulaiskaupunginjohtaja
Martti Anttila, apulaiskaupunginjohtaja
Erkki Kautto, elinkeinopäällikkö
Tuula Rintala-Gardin, matkailupäällikkö
Jussi Päckilä, suunnittelupäällikkö
Kaisa Laitinen, kaupunginsihteeri
Markus Niemelä, erityissuunnittelija

Sanna Kortelainen, toimitusjohtaja
Juha Seppälä, toimitusjohtaja
Heikki Kontiosalo, yhteyspäällikkö
Jaakko Finne, kehittämisspäällikkö
Elsi Malkki, kehittämisspäällikkö

Muut organisaatiot:

Kirsi Koskinen, Lapin ELY-keskus
Petri Palviainen, DHS Oy Audit Partners
Mari Pöytä Kangas, DHS Oy Audit Partners

Liite 3. Toimialaluokitukset

Lisätietoa elinkeinorakenne -kappaleessa esitetystä (kuvio 4) toimialaluokituksen pääluokista ja luokkien määrittämisistä:

Pääluokka	Luokan määrittäminen
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	69 Lakiasiain- ja laskentatoimen palvelut 70 Pääkonttorien toiminta; liikkeenjohdon konsultointi 71 Arkkitehti- ja insinööripalvelut; tekninen testaus ja analysointi 72 Tieteellinen tutkimus ja kehittäminen 73 Mainostoiminta ja markkinatutkimus 74 Muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle 75 Eläinlääkintäpalvelut
Terveys- ja sosiaalipalvelut	86 Terveyspalvelut 87 Sosiaalihuollon laitospalvelut 88 Sosiaalihuollon avopalvelut
Majoitus ja ravitsemistoiminta	55 Majoitus 56 Ravitsemistoiminta
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	77 Vuokraus- ja leasingtoiminta 78 Työllistämistoiminta 79 Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta; varauspalvelut
Teollisuus	10 Elintarvikkeiden valmistus 11 Juomien valmistus 12 Tupakkatuotteiden valmistus 13 Tekstiilien valmistus 14 Vaatteiden valmistus 15 Nahan ja nahkatuotteiden valmistus 16 Sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus (pl. huonekalut); olki- ja punontatuotteiden valmistus 17 Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus 18 Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen 19 Kaksin ja jalostettujen öljytuotteiden valmistus 20 Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus 21 Lääkeaineiden ja lääkkeiden valmistus 22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus 23 Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus 24 Metallien jalostus 25 Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet) 26 Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus 27 Sähkölaitteiden valmistus 28 Muiden koneiden ja laitteiden valmistus 29 Moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valmistus 30 Muiden kulkuneuvojen valmistus 31 Huonekalujen valmistus 32 Muu valmistus 33 Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus
Kuljetus ja varastointi	49 Maaliikenne ja putkijohtokuljetus 50 Vesiliikenne 51 Ilmaliikenne 52 Varastointi ja liikennettä palveleva toiminta 53 Posti- ja kuriiritoiminta
Rakentaminen	41 Talonrakentaminen 42 Maa- ja vesirakentaminen 43 Erikoistunut rakennustoiminta
Tukku- ja vähittäiskauppa	45 Moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien tukku- ja vähittäiskauppa sekä korjaus 46 Tukku- ja vähittäiskauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa) 47 Vähittäiskauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)